

GENERO-ERAGINAREN AURRETIAZKO EBALUAZIOA EGIAZTATZEKO NAHITAEZKO TXOSTENA, GIPUZKOAKO LURRALDE HISTORIKOAREN 2026. URTERAKO AURREKONTU OROKORRAK ONARTZEN DITUEN FORU-ARAUAREN AURREPROIEKTUARI BURUZKOA

Ogasun eta Finantza Sailak eskatuta egin dugu txosten hau, Gipuzkoako Lurralde Historikoaren Erakunde Antolaketa, Gobernu eta Administrazioari buruzko uztailaren 12ko 6/2005 Foru Arauaren 70. artikuluan eta Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako martxoaren 9ko 2/2015 Foru Arauaren 27. artikuluan xedatutakoa betetzeko.

Zehazki, txostenaren xedea da Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Organoak egiaztatzea behar bezala aplikatzen dela Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako 2/2015 Foru Arauaren 27 b) artikuluan xedatutakoa eta Gipuzkoako Foru Aldundiaren xedapen orokorren Genero Inpaktuaren Aurretiazko Ebaluazio Txostenak egiteko jarraibideetan xedatutakoa (Foru Gobernu Kontseiluaren 2011ko ekainaren 21eko Erabakiaren bidez onartuak), eta ildo horretan hobetzeko proposamenak egitea.

2025eko urriaren 29an, Gipuzkoako Foru Aldundiko Ogasun eta Finantza Sailak Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Organoari eskatu zion goian aipatutako aurreproiektuari buruzko genero-inpaktuaren aurretiazko ebaluazioa egiaztatzeko txostena. Aurreproiektu horren xedea da Gipuzkoako Lurralde Historikoaren 2026rako aurrekontu orokorrak onartzea.

Foru-araua da, eta, beraz, 2/2015 Foru Arauaren 27.1 artikuluan ezarritakoaren arabera, genero-eraginaren aurretiazko ebaluazioa egin behar da. Horretarako, proiektua sustatu duen organoak generoaren araberako eragina aurretiaz ebaluatzeko txostena egin du, arau horren 27.2 artikuluan aurreikusitako moduan.

Ondorioz, Berdintasun Zerbitzuak, Diputatu Nagusiaren Arloaren egitura organiko eta funtzionalari buruzko uztailaren 19ko 15/2016 Foru Dekretuaren 12. artikuluan ezarritakoaren arabera, generoaren araberako eraginaren aurretiazko ebaluazioa egiaztatzeko txostena ematen du.

EGIAZTAPENA

Gipuzkoako Lurralde Historikoaren 2026rako Aurrekontu Orokorrak onartzen dituen Foru Arauaren aurreproiektuaren genero-inpaktuaren aurretiazko ebaluazioaren txostenak jasotzen dituen bi arau-erregulazio motak deskribatzen ditu: Gipuzkoako Lurralde Historikoaren 2026rako aurrekontu orokorrarena eta zerga-araudian egindako aldaketa jakin batzuen, 2026ko urtarrilaren 1etik aurrera aplikatzekoa, aurreproiektuaren xedapen gehigarrietan jasotakoak. Horiek berariaz eragiten diote Gipuzkoako Foru Ogasunaren garraio-arloko zerbitzuak emateagatiko eta jarduerak egiteagatiko tasen eguneratzeari, zenbateko finkokoak badira, oinarrian ehuneko jakin bat zehaztuta ez egoteagatik edo moneta-unitateetan baloratuta ez egoteagatik; Ondasun Higiezinaren gaineko Zergan (OHZ) katastro-balioak eguneratzeari, martxoaren 8ko 2/2005 Foru Arauaren 26.6 artikuluko berandutze-interesari.

Era berean, behar bezala identifikatzen du aurreproiektuaren genero-egokitasuna, Gipuzkoako lurraldean bizi diren pertsona fisikoei, emakumeei eta gizonei eragin diezaiekeela aurreikusten baitu, baliabideetarako sarbidea eta/edo kontrola berdintasunezkoa izan ala ez, eta genero-rolak eta -estereotipoak hausten laguntzen duten portaera sozialak bideratu baititzake.

Jarraian, aurreproiektuak eragin diezaiekeen emakumeen eta gizonen arteko desberdintasun potentzialak identifikatzen ditu txostenak, eta bertan jasotako erregulazioek izan dezaketen genero-inpaktua baloratzen du, kontuan hartuta, alde batetik, planteatutako aurrekontu-araudia, eta, bestetik, proposatutako zerga-araudia.

Emakumeen eta gizonen arteko desberdintasunen identifikazioa eta aurrekontu-araudiaren genero-eraginaren azterketa

Aurrekontu-araudiaren kasuan, txostenak adierazten du Gipuzkoan emakumeen eta gizonen arteko desberdintasunak identifikatzea eta proposatutako aurrekontu-erregulazioa genero-ikuspegitik aztertzea «Gipuzkoako Lurralde Historikoko aurrekontu orokorren genero-eraginaren aurretiazko ebaluazio-memoria 2026» txostenean jasota daudela. Memoria hori, era berean, txosten honekin batera doa aztergai dugun aurreproiektua izapidetzean.

Memoria Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Organoaren, Ogasun eta Finantza Sailaren eta Funtzio Publikoaren Zuzendaritzaren arteko lankidetzaren emaitza da, eta aurrekontu-arauaren genero-eragina ebaluatzeko legezko eskakizunari erantzuten dio. Gainera, "politika publikoak eraldatzea, emakumeen eta gizonen berdintasunean aurrerapenak bermatuz" ahalbidetzen duen lan-prozesu baten parte izateko borondatea du.

Horregatik, memoriaren helburuak lotuta daude aurrekontu-plangintzan genero-ikuspegia pixkanaka txertatzearekin; gardentasunarekin eta herritarrei kontuak ematearekin, bilketa-jarduerak eta gastu publikoak emakumeen eta gizonen berdintasunean izan dezaketen eraginari buruzko informazio argia, zehatza eta eskuragarria ematen den neurrian; eta, azken batean, aurrekontu-araudia Gipuzkoako emakumeen eta gizonen bizitza garatzen den eremu guztietan agertzen diren desberdintasunak zuzentzeko tresna bat dela bermatzearekin.

Memoria honek elementu berriak sartu ditu azterketaren edukian eta hura egiteko modu kolaboratiboan aurrera egin ahala.

Hala, txostenak zehazten duen bezala, *Memoriaren* edukiak testuinguru sozioekonomikoari eta Gipuzkoan identifikatzen diren emakumeen eta gizonen arteko desberdintasun nagusiei buruzkoak dira, eta aurrekontu publikoek esku hartuko duten egoerak, hain zuzen. Baita aurrekontu publikoetan eragina duten generoari dagozkion dimentsio guztietan ere: gastu eta diru-sarrera publikoetan.

Alde batetik, gastuen atalak hiru dimentsiorekin lotutako emaitzak jasotzen ditu: 14 aurrekontu-programaren genero-eraginaren azterketa – aurrekontu osoaren % 26,6 dira –; Gipuzkoako Foru Aldundiko langileen gastuak (1. kapitulua); eta emakumeen eta gizonen berdintasunerako foru-politikak sustatzeko egiturekin lotutako gastuak: Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Organoa eta Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Saitetako Unitateak. Ildo horretan, nabarmentzekoa da aztertutako programen % 90ek baino gehiagok betetzen dituztela genero-ikuspegia edukietan txertatzea handia edo oso handia dela pentsatzeko baldintzak, eta, beraz, emakumeen eta gizonen berdintasunaren gaineko inpaktu potentzialki positiboak espero daitezke, eta interesgarria izango litzateke ondoren neurtzea, aurrekontu-betearazpenaren analisiaren bidez. 1. kapituluari dagokionez, nabarmentzekoa da azterketak % 11,3ko genero-arrakala ematen duela, batez ere zaintza-kargen banaketa desberdinagatik eta, ondorioz, horrelako lanak egiteko baimen eta eszedentzia gehiago eskatzeagatik, bai eta segregazio horizontalaren eta bertikalaren ondorioetarako ere. Azkenik, sailkapen organikoaren azterketaren ondorio nagusia da Gipuzkoako Foru Aldundiak aurrekontu osoaren % 0,25 bideratzen duela berdintasunerako politikak sustatzera, eta berdintasunaren arloko gastuaren pisua ehuneko 0,04 puntu murriztu da 2020 eta 2025 artean.

Bestalde, diru-sarreraren atalak bi dimentsiorekin lotutako emaitzak jasotzen ditu: diru-sarrera monetarioak eta diru-sarrera ez-monetarioak, bereziki, Gipuzkoan etxeko lanekin eta ordaindu gabeko zaintza-lanekin lotutako jarduerak egiten duten ekarpen ekonomikoari dagozkionak. Atal hau aurreko urteko egiturekin eta edukiarekin mantentzen da, eta haren helburua da, aurrekontu publikoaren kudeaketaren esparruan, zaintza-kargaren zati bat bere gain hartzeak edo arintzeak foru-erakundeari ekarriko liokeen kostu edo aurrezki erreala zenbatestea, bai

eta lan horiek egiten dituztenei ikusgarritasuna eta balioa ematea ere. Moneta-sarrerei dagokienez, bi atal berri sartu dira azterketan, hau da, PFEZ, Ondarearen gaineko Zerga eta gastu fiskalak kontuan hartuta aurreikusitako sarrerez gain, Sozietateen gaineko Zerga eta zenbait Tasa eta bestelako diru-sarrera garrantzitsu ere aztertu dira.

Azkenik, txostenak zehazten duen bezala, Memoriak azken atal bat du, genero-eraginaren ebaluazioaren emaitzak laburbiltzen dituen, aurrekontu-proposamenaren indarguneak eta ahuleziak identifikatuz, bai eta etorkizuneko ekitaldietako aurrekontu-plangintzaren esparruan jorratzea gomendatzen diren hobekuntza-proposamenak ere, plangintza horrek emakumeen eta gizonen berdintasunean eragin positiboa izango duela bermatzeko.

Esparru horretan, txostenak, orain arte adierazitakoa kontatzeaz gain, Memoriatik ateratzen ditu Gipuzkoan emakumeen eta gizonen artean agertzen diren desberdintasun nagusietako batzuk, bai eta 2026rako aurreikusitako aurrekontu-gastuari lotutako dimentsioen genero-ikuspegitik egindako azterketatik eratorritako emaitza nabarmenetako batzuk ere.

Azkenik, adierazi behar da ekitaldi honetan elementu berri gehiago sartu direla, azterketa-eremua zabaltzen dutenak, aurrekontuak egiteko ekitaldia hobetzen joateko helburuarekin. Egindako lanaren jarraipenak aukera ematen du, une honetatik aurrera, denbora-serieak sartzeko eta PFEZarekin edo moneta-sarrerekin lotutako datuen urte arteko konparazioak egiteko, bai eta lehen aipatutako atal berriak sartzeko ere. Horiei esker, azterketa globalagoa egin daiteke, eta aurreko urteko txostenean adierazitako hobekuntzei erantzuten zaie.

Emakumeen eta gizonen arteko desberdintasunen identifikazioa eta zerga-araudiaren genero-eraginaren azterketa

Aurreproiektuaren xedapen gehigarrietan proposatutako arau-aldaketekin lotutako emakumeen eta gizonen arteko desberdintasunak identifikatzeari dagokionez (tasak eguneratzea eta berandutze-interesa), txostenak adierazten du ez daudela «emakumeen eta gizonen abiapuntuko egoera ezagutzeko behar diren datuak», foru-erakundearen tasei eta berandutze-interesari dagokienez. Era berean, «arlotan horiek barne hartzen saiatzeko ahalegina egitea» aurreikusten da; izan ere, «2025eko Gipuzkoako Lurralde Historikoko aurrekontu orokorren genero-inpaktuaren aurretiazko ebaluazio-memoriak» bereziki jasotzen du, hobekuntza-proposamen gisa, Foru Aldundiaren diru-sarreraren azterketaren irismena handitzeko beharra, tasa eta prezio publikoetatik datozen diru-sarrerak integratuz.

Hala ere, OHZrekin lotutako balizko genero-desberdintasunak identifikatu dira. Hala, OHZren erroldako datuen azterketak, 2025eko zerga-ekitaldiari buruzkoak eta sexuaren arabera bereizita, erakusten du emakumeak ondasun higiezinaren titular diren pertsona fisiko guztien % 51,9 direla, emakumeek aitortutako ondasunek katastro-balioaren % 52,7 metatzen dutela eta OHZgatik % 52,4 ordaintzen dutela (57 milioi, eta gizonak 51 milioi ordaintzen dituztela).

Txostenak, halaber, eguneratzearen genero-inpaktua ebaluatzen du, 2025ean indarrean zeuden katastro-balioen % 2,0an, eta kalkulatu du proposatutako aldaketak 2,2 milioi euroko bilketa-eragina izango duela, eta emakumeen eta gizonen berdintasunean eragin positibo mugatua izango duela; izan ere, nahiz eta emakumeek aitortutako katastro-balioen % 52,7 metatu eta ehuneko txikiagoa ordaindu (% 52,4), emakumeen aldeko alde positibo hori oso txikia da.

Hala ere, txostenak aitortzen du genero-eraginaren ebaluazio horrek irismen mugatua duela, gutxienez bi arrazoiengatik. Lehenik eta behin, nahiz eta ebaluazioa ondasun higiezinaren gaineko zergari lotutako inpaktuarekin soilik lotuta egon, aitortzen da katastro-balioen eguneratzeak zerga askotan duela eragina, balio hori «maiz erabiltzen baita horien zerga-oinarria zehazteko orduan». Eta, bigarrenik, adierazten delako ez duela aukerarik ematen OHZri lotutako balizko genero-desberdintasunak osotasunean identifikatzeko eta ulertzeko, eta, beraz, ez duelako laguntzen horiek murrizteko neurri posibleen diseinua bideratzen. Zailtasun horiek gainditzeko, txostenean etorkizuneko ekitaldietarako azterketa aberastea proposatzen da, "ondasun horien titularren ezaugarri pertsonaletan eta familiarretan sakonduz, baita higiezinaren ezaugarrietan ere (etxebizitzak/lokalak, batez besteko katastro-balioak...)". Aipatu den azterketa batek «lagunduko du hobeto ulertzen ondasun higiezinaren jabetzarekin eta titulartasunarekin lotutako beste zerga batzuetan dauden arrakala batzuk», hala nola «emakumeen proportzio handiagoak PFEZren kapital higiezinaren etekinetan eta ondarearen gaineko zergaren ondasun higiezinengatik aitortutako balioen zenbatekoan».

Txostenak, halaber, Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zergaren zenbait zenbateko % 2,0an eguneratzearen eragina aztertzen du. Ildo horretan, proposatutako neurriek diru-bilketan 32,2 milioi euroko eragin negatiboa izango duela kalkulatu da, eta diru-bilketaren eragin hori % 61,8an banatzen da gizonentzat eta gainerakoentzat. Hala, gizonak, kasu guztietan, errendimendu handiagoa lortzen dute aplikatu beharreko murrizketa eta kenkarietan; izan ere, txostenak adierazten duen bezala, «emakumeek errenta, oinarri eta kuoten zenbateko txikiagoak aitortzen dituzte, eta aukera gutxiago dute murrizketak eta kenkariak aplikatzeko», eta «lan-merkatuan dauden desberdintasunen ondorioa da, lanaren sexu-banaketa tradizionalaren eta gizonen eta emakumeen rola desberdinak esleitzearen ondorioz».

Nolanahi ere, txostenak adierazten duen bezala, bi muga daude atal honetan ondorio frogagarriak lortzeko orduan, batez ere baterako tributazioagatiko murrizketari buruzko datuei dagokienez. Alde batetik, aurreproiektua sustatu duen organoak berak ohartarazi duenez, genero-azterketari lotutako zailtasun metodologikoek (zergadun batekin baino gehiagorekin egindako baterako aitortpenen kasuan, zerga-oinarrian zenbateko handiena duen pertsonaren sexua esleitzen zaio aitortpenari) nabarmen mugatu lezakete ebaluazioa, eta, are gehiago, genero-inpaktuaren balorazioa aldatu. Bestalde, kontuan hartu behar da 2024ko PFEZaren datuek ez dutela erabat islatzen etorkizuneko egoera (2026), 1/2025 Foru Arauak sartutako aldaketen ondorioz. Izan ere, arau horrek baterako tributazioagatiko murrizketa aldatu zuen, familia-unitatearen kontzeptuaren eguneratzean, banandutako eta dibortziatutako bikoteentzako irizpide espezifikoaren definizioan eta haren modalitate berrien sorreran oinarrituta. Ildo horretan, txostenak gutxi gorabeherako ondorioak atera ditu, erreforma honetan planteatutako aldaketa batzuek izan ditzaketen ondorioak kontuan hartuta. Hala, arau hura izapidetzearekin batera aurkeztu zen genero-eraginari buruzko memoriaren arabera, guraso bakarreko baterako aitortpenen % 86k baterako tributaziorako eskubidea galduko lukete, eta emakumeei (% 51,3) gizonei (% 48,7) baino zertxobait gehiago eragingo lieke. Irizpide horiek bilketa-datuei aplikatuta, araudi berriarekin, gizonek murrizketan duten pisu erlatiboa handitu egingo litzateke, % 73,5etik % 76,8ra, eta, horrela, emakume gehiago geratuko lirateke araudi horretatik kanpo. Gainera, maila indibidualean, gizonek baterako tributazioaren kuota murrizteagatik bilketan izandako jaitsiera osoaren % 81 metatuko lukete, hau da, emakumeek baino onura gehiago jasoko lituzkete gai horrengatik, eta elementu azpimarragarria da tributazio mota horrek emakumeentzat dakarren lan-pizgarria kentzeko arriskua ondorioztatzeko orduan.

ONDORIOAK ETA HOBETZEKO PROPOSAMENAK

Azaldutako guztia kontuan hartuta, eta Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako martxoaren 9ko 2/2015 Foru Arauaren 27.2.b) artikulua betez, egiaztatu da Gipuzkoako Lurralde Historikoaren 2025erako Aurrekontu Orokorrak onartzen dituen Foru Arauaren aurreproiektua sustatzen duen sailak 2/2015 Foru Arauaren 27. artikuluan xedatutako prozedura aplikatu duela.

Eta hori horrela da dagokion prozeduran ezarritako urratsak egin direlako – aurreproiektuaren genero-egokitasuna identifikatzea, emakumeen eta gizonen egoera identifikatu eta aztertzea eta genero-eraginaren aurretiazko ebaluazioa egitea –, bai aurrekontu-araudian bai aurreproiektuaren zerga-araudian araututako alderdiei dagokienez.

Prozedura behar bezala aplikatu izanak ez du esan nahi, ordea, aztertzen ari garen arau-proposamenean araututako alderdien genero-eraginaren aldez aurreko ebaluazioak aukera ematen duenik ondorioztatzeko — sustapen-organoak bidalitako txostenak ere ez du hala egiten — proposatutako aurreproiektuak, oro har, eragin positiboa izango duenik emakumeen eta gizonen berdintasunean. Batez ere, aurrekontuen eta zergen araudietan genero-ikuspegitik aztertu diren dimentsioen azterketak erakusten duelako, oro har, analisisen irismena zabaltzeko behar dela — foru-langileei, aurrekontu-programei, diru-sarrerei, gastu fiskalen eta gastu-politiken arteko loturei lotutako gastuak —, eta, era berean, aurrekontu-arloan eta zerga-arloan genero-berdintasuna integratzeko prozesuan aurrera egiten jarraitu behar dela.

Are gehiago, egindako ahaleginak — «Gipuzkoako Lurralde Historikoko aurrekontu orokorren genero-eraginaren aurretiazko ebaluazio-memoria 2026» txostenean eta aztergai dugun txostenean funtsezko edukia denak, xedapen gehigarrietan jasotako zerga-aldaketen azterketari dagokionez — adierazten du norabide zuzenean egiten dela aurrera, aurrekontu-aurreproiektuaren generoari dagozkion dimentsio guztien azterketan nabarmen aurrera egiten den heinean, aurrekontu-aurreproiektuaren indarguneak eta ahuleziak identifikatzen baitira emakumeen eta gizonen berdintasunean eragin positiboa bermatzeko, eta ildo horretan etorkizuneko aurrekontu-ekitaldietarako bultzatu beharko liratekeen hobekuntza-proposamenak ikusten dira. Bereziki, honako hauek:

- Genero-ikuspegitik egindako azterketa aurrekontu-programa gehiagotara zabaltzea eta laguntza eta aholkularitza espezializaturik sustatzen jarraitzea, genero-ikuspegia txertatzen duten aurrekontu-programek emakumeen eta gizonen berdintasunean izan dezaketen eragina handitu ahal izan dezaten.
- Plangintza-tresna (EBA) hobetzea, genero-inpaktuaren aurretiazko ebaluazio-txostenak bertan txertatuz eta berdintasun-ekintza espezifikoak txertatuz. Era berean, proposatzen da aurrekontu-gidalerroetan gomendio hau gehitzea: genero-garrantzi handiko edo ertaineko programetan berdintasun-ekintzak sartzea eta horietarako gastuaren zenbatespena egitea.
- Aurrekontu-zikloaren ebaluazioa eta jarraipena indartzea, ex ante eta ex post ebaluazioak lotuz eta ildo horretan aurrerapenak finkatuz, atzeraelikatuko diren prozesuak ezartzeko, aurrekontu-zikloan genero-ikuspegiari koherentzia, eraginkortasuna eta jasangarritasuna emanaz.
- Baliabide eta aitorpen gehien dituzten sailetako berdintasun-unitateak indartzea, araudiak ezartzen dituen eginkizunak betetzeko behar diren espezializazioa, denbora eta baliabideak dituztela ziurtatuz.

- Langileei buruzko datuak hobetzea, soldata-arrakala zehatzago aztertzeke, lan egindako denborari eta kontratuaren iraupenari buruzko aldagaiak barne. Gainera, azpimarratzen da garrantzitsua dela Berdintasunerako I. Barne Plana (2025 – 2028) aplikatzea, lanpostuen balorazioan egon daitezkeen alborapenei buruzko azterlanak egitea eta administrazioaren goiko mailetan emakumeen presentzia orekatua sustatzea.
- Berdintasunerako Organoaren eta sailtako unitateen giza eta finantza-baliabideak pixkanaka handitzea, langile espezializatuak eta berdintasunerako politiken garapenean esleitutako funtzioetan dedikazio eskusiboa dutenak daudela bermatuz.
- Genero-analisisa zerga-figura gehiagotara zabaltzea, zerga-onurak gastu-politikekin lotzea, eta zerga-arauetan genero-eraginaren ebaluazioak hobetzea. Era berean, etxeko lanen eta zaintza-lanen eta zerga-politikaren arteko lotura aztertzea iradokitzen da, eta Eustati eremu horiei buruzko datu ohikoenak eskatzea.

Hala eta guztiz ere, azpimarratu behar da aurreproiektua sustatu duen organoaren – Ogasun eta Finantza Saila –, Funtzio Publikoko Zuzendaritzaren eta aurrekontu-aurreproiektuaren genero-eraginaren aurretiazko ebaluazio-txostena egiaztatzen duen organoaren – Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Organoa – artean egindako lankidetzaren balioa, 2026rako proposatutako aurrekontu orokorren genero-inpaktuaren aurretiazko balorazioaren kalitatea nabarmen hobetzeko, ikuspegi, irismen eta analisi kuantitatibo zein kualitatiboari dagokionez. Horren berri ematen da «2026ko Gipuzkoako Lurralde Historikoko aurrekontu orokorren genero-inpaktuaren aurretiazko ebaluazio-memorian». Lan hori eta orain arteko ibilbidea, zalantzarik gabe, bultzatu egin behar dira egiturazko baldintzak sortzen laguntzen ari diren neurrian, etorkizuneko aurrekontu-diseinuak Gipuzkoako Lurralde Historikoan emakumeen eta gizonen berdintasunarekin lotutako aginduak benetan betetzen dituela bermatu ahal izateko.

Azkenik, gaztelaniazko bertsioan hizkera ez-sexista erabiltzeari dagokionez, ahalegin handia egin da hizkuntza inklusiboa erabiltzeko.

Donostia, 2025eko urriaren 29a

Ana Agirre Sáez de Eguilaz andrea
Berdintasunerako zerbitziburua

Sandra Barrenetxea Díez
Berdintasun-teknikaria

Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Organoa